

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalous

2022

Pihla Karkinen

Konserniraportoinnin digitalisointi

Opinnäytetyö (AMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Liiketalous

2022 | 32 sivua

Pihla Karkinen

Konserniraportoinnin digitalisointi

Opinnäytetyön aiheena on selvittää, miten digitaalinen taloushallinto tuo hyötyä konserniraportoimisen helpottamiseksi. Työ käsittelee konsernin muodostumista ja määritelmää, konsernitiilin päätöksen laatimisvelvollisuutta ja -periaatteita, ulkomaisen tytäryhtiön yhdistelemistä konserniin ja konsernilaskennan toteuttamista. Työssä tuodaan myös esille kirjanpito-ohjelmia pohjautuen Taloushallintoliiton tutkimuksiin vuosilta 2019 ja 2021 koskien kirjanpito-ohjelmien käyttäjäkokemuksia.

Konsernilaskennassa täsmäyttäminen on tärkeää ja täsmäytystä kannattaa tehdä pitkin tilikautta. Integraation avulla mahdollistetaan konsernin erillisyhtiöiden lukujen siirto suoraan kirjanpito-ohjelmasta erilliseen raportointiohjelmaan. Tähän opinnäytetyöhön valituksi tulleet konserniraportoimisen ohjelmat (Fuusor Konserni, Talgraf Accuna Konserni) osaavat itse tunnistaa konsernien sisäiset erät ja eliminoida nämä pois konsernilaskennasta.

Parhain hyöty konserniraportoimisen ohjelmista saadaan, kun kaikki konsernin yhtiöt laaditaan yhteneväisessä raportointiaikataulussa ja ohjelmissa, jotka mahdollistavat integraation johdon raportoinnin työkaluihin. Ohjelmien tarjoamat hyödyt eivät kuitenkaan poista sitä, etteikö kirjanpitäjän tulisi osata konsernilaskennan periaatteita ja velvollisuuksia, sekä tunnettava alaa säätelevää lakia.

Asiasanat:

Konsernilaskenta, konserniraportointi, konsernitiilin päätös, digitaalinen taloushallinto

Bachelor's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Business Administration

2022 | number of pages 32

Pihla Karkinen

Digitization of Consolidated Group Reporting

The topic of the thesis is to find out how digital financial management brings benefits to facilitate group reporting. The thesis deals with the formation and definition of a group, the obligation and principles of preparing consolidated financial statements, the integration of a foreign subsidiary into the group and the implementation of group accounting. The thesis also highlights the accounting programs, based on the Taloushallintoliitto's research from 2019 and 2021 regarding user experiences of accounting programs.

In the group accounting, the importance of reconciliation cannot be overemphasized, and when internal items can be identified on a monthly basis, the monthly figures can be transferred directly from the accounting program to a separate reporting program with the help of integration. The group reporting programs (Fuusor Konserni, Talgraf Accuna Konserni) selected for this thesis know how to identify the groups' internal items and eliminate them from the group calculation.

The best benefit from group reporting programs is obtained when all companies in the group are prepared in a consistent reporting schedule and in programs that enable integration with management reporting tools. However, the benefits offered by the programs do not eliminate the fact that the accountant should know the principles and responsibilities of group accounting, as well as know the law that regulates the field.

Keywords:

Group accounting, Consolidated group reporting, Consolidated financial statements, Digital financial management

Sisältö

1 Johdanto	6
2 Konsernitilinpäätöksen laatiminen	8
2.1 Konsernin muodostuminen ja määräysvalta	8
2.2 Laatimisvelvollisuus ja -periaatteet	10
2.3 Ulkomaiset tytäryhtiöt	12
2.4 Konsernilaskennan toteutus	13
3 Digitaalinen taloushallinto	16
3.1 Kirjanpidon järjestelmätoimittajat	16
3.2 Konserniraportoinnin järjestelmätoimittajat	22
3.3 Teknisen toteutuksen hyödyt digitaalisessa taloushallinnossa	26
4 Yhteenveto	29
Lähteet	31

Kuvat

Kuva 1. Konsernisuhteen syntyminen	9
Kuva 2. Alakonserni	10

Kuviot

Kuvio 1. Käytetyimmät ohjelmistot	17
Kuvio 2. Ohjelmistojen helppokäyttöisyys	18
Kuvio 3. Ohjelmistojen käytön tehokkuus	19
Kuvio 4. Ohjelmistojen yhteiskäyttö asiakkaan kanssa	20
Kuvio 5. Ohjelmistojen raporttien saatavuus	21

Taulukot

Taulukko 1. Fuusorin ja Talgraf Accunan ominaisuudet	24
Taulukko 2. Integraatiot Taloushallintoliiton kyselyn ohjelmistoihin	26

1 Johdanto

Taloushallinto ala on ollut suuressa muutoksessa kohti sähköisiä palvelumuotoja viimeisen vuosikymmenen ajan. Paperinen kirjanpito on vaihtunut digitaaliseen muotoon ja myös kirjanpito-ohjelmat ovat ottaneet ison loikan kohti nykyaikaista taloushallintoa. (Kaarlejärvi, Salminen, 2018, 22). Digitaalinen ja sähköinen termi usein kuitenkin sekoitetaan keskenään. Taloushallinto määritellään digitaaliseksi vasta silloin, kun kaikki tietovirrat ja käsittelyvaiheet ovat automatisoitu ja käsittely tapahtuu digitaalisessa muodossa ilman paperia. (Lahti, Salminen, 2014, 24). Tämä on myös mahdollistanut sen, että kirjanpitoa voidaan raportoida entistä nopeammin ja hyödyntämällä tekoälyä sekä automatisaatiota, voidaan myös rutiinistöistä tulevia virhemarginaaleja pienentää. (Kaarlejärvi, Salminen, 2018, 22)

Tämän opinnäytetyön aiheena on selvittää miten digitaalinen taloushallinto tuo hyötyä konserniraportoimisen helpottamiseksi. Työn toisessa luvussa tullaan käsittelemään konsernin muodostumista ja määritelmää, konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuutta ja -periaatteita, ulkomaisten tytäryhtiöiden yhdistelemistä konserniin ja konsernilaskennan toteuttamista. Kolmannessa luvussa tullaan esittelemään Taloushallintoliiton tutkimus vuosilta 2019 ja 2021 koskien kirjanpidon ohjelmistoja, sekä tullaan valitsemaan kaksi erillistä konserniraportoinnin mahdollistavaa ohjelmistoa ja tehdään niiden ominaisuuksista vertailuja. Luvun kolme lopussa tullaan käsittelemään johdon raportoimisen työkaluja ja konsernilaskennan teknistä toteuttamista digitaalisissa ohjelmissa. Lukuun neljä koostetaan opinnäytetyön yhteenveto.

Opinnäytetyö tulee pohjautumaan tekijän omaan useamman vuoden kokemukseen konserniraportoimisesta ja konsernitilinpäätöksien laadinnasta. Tekijä on tehnyt kirjanpitoja digitaalisilla ohjelmistoilla ja havainnut näissä mahdollisuuden helpottaa kirjanpitäjän työtä konserniraportoimisen osalta. Tekijä tulee selvittämään oman työnsä kautta kaksi ohjelmistoa, joita on mahdollista hyödyntää johdon- ja konserniraportoimiseen. Ohjelmistoiksi tähän opinnäytetyöhön tullaan valitsemaan Talgraf Accuna ja Fuusor.

Konsernirakenteen ja konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuuksien ja -periaatteiden osalta, tästä opinnäytetyöstä tulevat hyötymään eniten konsernilaskennan parissa työskentelevät käyttämistään ohjelmistoista riippumatta. Taloushallintoliiton tutkimuksen pohjalta esitellään kirjanpidon ohjelmistoja, ja tämän osion hyöty tulee olemaan suurin heille, jotka suunnittelevat kirjanpito-ohjelmiston vaihtamista. Johdon raportointityökalujen, sekä konsernilaskennan raportoimisen ja teknisen toteutuksen osalta digitaalisissa ohjelmissa, hyötävät eniten he, jotka haluavat tehostaa taloushallinnon prosessejaan konserniraportoimisen osalta.

2 Konsernitilinpäätöksen laatiminen

Konserni on kahden tai useamman yrityksen muodostama taloudellinen kokonaisuus, jossa yhdellä yrityksellä on määräysvalta muihin konserniin kuuluviin yrityksiin. Tätä määräysvallan omaavaa yritystä kutsutaan emoyritykseksi ja määräysvallan piirissä olevia yrityksiä tytäryrityksiksi. (Blomqvist-Erhama ym., 2018, 5)

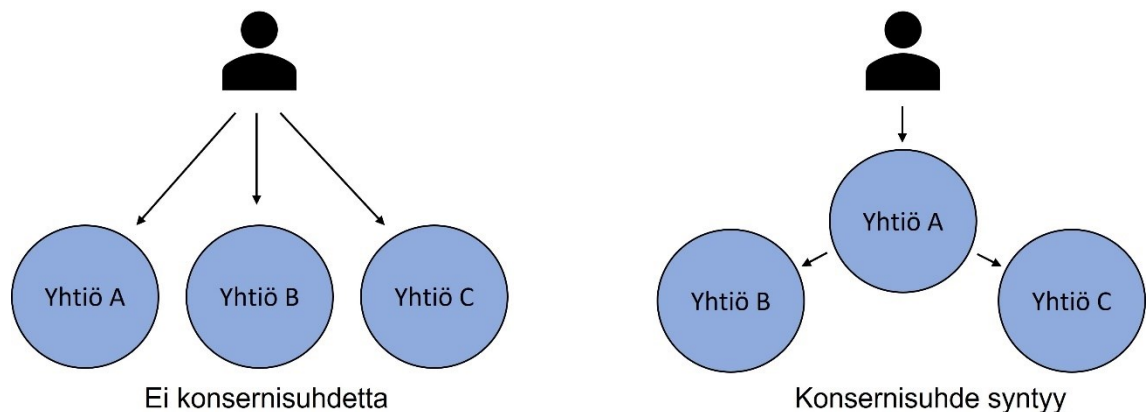
2.1 Konsernin muodostuminen ja määräysvalta

Konserniin kuuluu aina vähintään kaksi yhtiötä. Konserni voidaan muodostaa perustamalla tytäryhtiö, johon emoyhtiölle syntyy määräysvalta heti perustamishetkestä. (Honkamäki ym., 2022, 21-22). Tai tytäryhtiö voidaan hankkia ostamalla jo olemassa olevan yhtiön osakkeita vähintään yli puolet ostettavan yhtiön osakkeista, jolloin saadaan yhtiöön yli 50 %:n määräysvalta. (Kirjanpitolaki, 2017). Tällöin konserni muodostuu siitä hetkestä lähtien, jolloin määräysvalta syntyy tai tytäryhtiön omistus on siirtynyt. (Blomqvist-Erhama ym., 2018, 7)

Määräysvallasta on määritelty KPL 1:5 §:ssa. Määräysvaltaa katsotaan olevan toisessa yrityksessä jos:

1. ”kirjanpitovelvollisella on enemmän kuin puolet kohdeyrityksen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämän äänen enemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen.
2. kirjanpitovelvollisella on oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä kohdeyrityksen hallituksessa tai siihen verrattavassa toimielimessä taikka toimielimissä, jolla on tämä oikeus, ja oikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin ensimmäisessä kohdassa tarkoitettu äänenenemmistö.
3. kirjanpitovelvollinen muuten tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa kohdeyrityksessä.” (Kirjanpitolaki, 1997, 1:5§)

Aina kuitenkin määräysvalta ei ole sidottu omistukseen. Tämä tulee selvittää tosiasiallisen määräysvallan kautta, jolloin myös vähemmistöomistajiksi huomioidaan esim. yrityksen toimitusjohtajat. Konserni syntyy kuitenkin ainoastaan vain silloin, jos määräysvaltaa käyttää kirjanpitovelvollinen eikä luonnollinen henkilö (esim. yrittäjä). Jos luonnollinen henkilö omistaa useita eri yrityksiä, ja omaa näihin tällöin myös määräysvallan, ei konsernia synny. (Honkamäki ym., 2022, 14). Esimerkiksi jos henkilö X omistaa kaikki yhtiön A osakkeet, sekä yhtiöiden B ja C kaikki osakkeet, ei konsernisuhdetta synny yhtiöiden A, B ja C välille. Kyseessä on tällöin luonnollisen henkilön omistukseen perustuva äänivalta. Jos kuitenkin henkilö X omistaa yhtiön A ja yhtiö A omistaa yli 50 % molemman yhtiön B ja C osakkeista, tällöin yhtiöiden A, B ja C välille syntyy konsernisuhde. Näin ollen yhtiö A toimii emoyhtiönä tytäryhtiöille B ja C. (Kuva 1.)

Kuva 1. Konsernisuhteen syntyminen

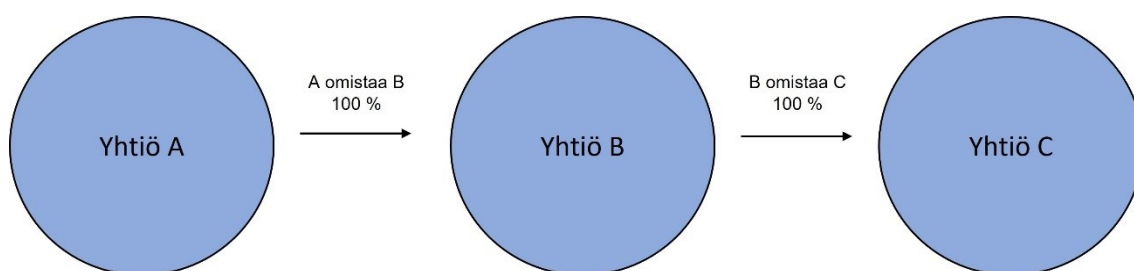
Huomattava vaikutusvalta taas syntyy silloin, kun toisella kirjanpitovelvollisella on mahdollisuus vaikuttaa toisen yrityksen taloudellisten ja operatiivisten päätösten tekemiseen, vaikka konsernisuhteelle ominaista määräysvaltaa ei ole. Tällainen huomattava vaikutusvalta voi syntyä esimerkiksi silloin, jos kirjanpitovelvollinen edustaa yrityksen hallituksessa tai on mukana huomattavissa määrin yrityksen liiketoiminnassa. Tämä vaikutusvalta voi syntyä, vaikka omistus olisi vähemmän kuin viidenneksen verran yrityksen osakkeista. (Blomqvist-Erhama ym., 2018, 6)

Vähemmistö, omistusyhteys- ja osakkuusyrittys

Vähemmistöosuudet ovat muita kuin konserniyrityksen omistusta vastaavia osuuksia yhtiöistä. Omistusyhteisyrittiset ovat konserniin kuulumattomia yrityksiä, joiden on tarkoitus omistusosuuksien kautta edistää konsernin toimintaa. Osakkuusyrittiset ovat yrityksiä, joista omistetaan vähintään 20 prosentin osuus. (Blomqvist-Erhama ym., 2018 7-8)

Alakonserni

Alakonserni muodostuu, kun emoyhtiö A omistaa toisen yhtiön eli tytäryhtiön B. Tämä tytäryhtiö B omistaa toisen yhtiön eli tytäryhtiön C. Yhtiöt B ja C muodostavat yhdessä konsernin, jota kutsutaan alakonserniksi. (Leppiniemi, 2019). (Kuva 2.)

Kuva 2. Alakonserni

Oikean ja riittävän kuvan kuitenkin antaa, kun emoyhtiö A laatii konsernitilinpäätöksen, johon sisällytetään tytäryhtiöt B ja C.

Alakonsernitilinpäätös saadaan jättää laatimatta ehtojen täyttyessä, mutta tällöinkin emoyhtiön on ilmoitettava liitetiedoissa alakonsernin emoyhtiön nimi ja kotipaikka. (Leppiniemi, 2019)

2.2 Laatimisvelvollisuus ja -periaatteet

Osakeyhtiön on laadittava konsernitilinpäätös ja liitettävä tämä emoyhtiön tilinpäätökseen, mikäli konsernin kaikkien yhtiöiden päätyneellä, että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt vähintään kaksi KPL 6:1.3 §:ssä pienkonserneille tarkoitetuista rajoista. Mikäli rajoista täyttyy vain yksi, saadaan

konsernitilinpäätös jättää laatimatta. KPL:ssa rajoista on määritelty pienkonsernin osalta: liikevaihto tai sitä vastaava tuotto 12 000 000 euroa, taseen loppusumma 6 000 000 euroa tai palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä. (Kirjanpitolautakunta, 2017, 10). Kyseessä on suurkonserni, mikäli vähintään kaksi seuraavista rajoista ylittyy: liikevaihto 40 000 000 euroa, taseen loppusumma 20 000 000 euroa tai tilikauden aikana palveluksessa on keskimäärin 250 henkilöä. (Kirjanpilolaki, 1997, 1:6a§).

Lisäksi osakeyhtiölaissa 8:9.2 §:ssä edellytetään emoyhtiöltä konsernitilinpäätöstä, jos se jakaa varojaan osakkeenomistajille tai jos yhtiö on julkinen osakeyhtiö. Velvoite ei koske pienkonsernirajan alittavia yhtiöitä. (Kirjanpitolautakunta, 2017, 44)

Yhtiön on liitettävä konsernitilinpäätökseen myös rahoituslaskelma, jos emoyhtiö tai konserniin kuuluva tytäryhtiö on yleisen edun kannalta merkittävä yritys. Rahoituslaskelma on liitettävä, mikäli päättyneeltä ja sitä välittömästi edeltävältä tilikaudelta on ylittynyt vähintään kaksi seuraavista rajoista: taseen loppusumma on 20 000 000 euroa, liikevaihto on 40 000 000 euroa tai tilikauden aikana on palveluksessa keskimäärin 250 henkilöä. (Kirjanpitolautakunta, 2017, 7)

Konsernitilinpäätöksen tarkoitus on kuvastaa ainoastaan konsernin ulkoisia tapahtumia, joten kaikki yhtiöiden sisäiset tapahtumat ovat eliminoitava pois. Sisäisiä tapahtumia ovat kaikki konsernin sisäiset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, pysyvien vastaavien ja vaihto-omaisuuden sisäiset katteet, sisäiset osingonjaot ja yritysjärjestelyistä muodostuneet kirjaukset. (Honkamäki ym, 2022, 21)

Konsernissa emoyhtiöllä ja tytäryhtiöillä tulee olla yhteneväinen tilikartta ja keskinäiset liiketapahtumat tulisi kirjata omille tileilleen. Tytäryhtiöiden noudatettava samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita, kuin mitä emoyhtiö noudattaa. Jos näin ei ole kuitenkaan menetelty, tulee tilinpäätökset muuttaa ennen konserniin yhdistelyä yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden mukaisiksi. Lisäksi emo- ja tytäryhtiöillä tulee olla sama tilikausi. Tytäryhtiön tilikauden

poiketessa emoyhtiön tilikaudesta enintään kolme kuukautta ennen tai jälkeen emoyhtiön tilikauden päättymisen, saadaan se yhdistellä poikkeavasti konsernitilinpäätöksen. Muussa tapauksessa on laadittava tytäryhtiön osalta välitilinpäätös ja tämä yhdistetään konsernitilinpäätökseen. (Tomperi, 2019, 177- 178). Tytäryritysten yhdistelemättä jättäminen edellyttää laissa säädettyä vapautusta yhdistelyvelvollisuudesta. Kirjanpitolain 6:1.1 §:ssa säädetään laadintavelvollisuudesta. (Leppiniemi, 2019)

2.3 Ulkomaiset tytäryhtiöt

Liitettäessä ulkomaista tytäryhtiötä konserniin, on syytä ottaa huomioon yhtiön tietojen muokkaus konsernin laskentaperiaatteiden mukaisiksi. Maakohtaiset laskentasäädökset saattavat erota emoyhtiön ja konsernin soveltamista laskentasäännöistä. (Honkamäki yms. 2022, 111). Ennen yhdistelyä on muutettava ulkomaisen tytäryhtiön tuloslaskelma ja tase konsernin kanssa yhdenmukaisiksi. Suomessa tuloslaskelma on kululajikohtainen ja ulkomaisessa yhtiössä tämä voi olla toimintokohtainen. Mikäli jotain erää ei kuitenkaan pystytä yhtenäistämään, pitää tästä kertoa tilinpäätöksen liitetiedoissa. (Hiidenmaa, 2010)

Laskentasäädösten lisäksi tulee huomioida liitettävän ulkomaisen tytäryhtiön tilikausi. Ulkomaista tytäryhtiötä liitettäessä konserniin on voimassa samat yhdistelyperiaatteet, kuin kotimaista tytäryhtiötä liitettäessäkin, eli tilikausi on oltava yhteneväinen emoyhtiön tilikauden kanssa tai se voi poiketa enintään kolme kuukautta emoyhtiön tilikauden päättymisajankohdasta. Muutoin yhdistelemistä varten on laadittava tytäryhtiöstä välitilinpäätös. (Honkamäki yms. 2022, 111)

Mikäli ulkomainen tytäryhtiö liitetään kolme kuukautta emoyhtiön tilikaudesta poikkeavalla tilikaudella konserniin, tulee varautua lisätietojen antamiseen liitetiedoissa. Haasteeksi saattavat nousta erisuuruiset sisäiset erät ja niiden eliminointi. Lisäksi muuntaminen Suomen rahan määräiseksi voi tuottaa haasteita, koska ei ole selvyyttä minkä ajankohdan kurssia käytetään ja tämä

voi aiheuttaa keskinäisten saatavien ja velkojen eroavaisuuksia. Pääsääntönä Suomen rahan määräiseksi muuntamisessa on kirjanpitolain mukaan, että taseen osalta käytetään emoyhtiön tilinpäätöspäivän kurssia ja tuloslaskelmaerien osalta tilikauden keskipurssia. (Hiidenmaa, 2010)

Muuntoero ja kurssiero

Ulkomaista eri valuutassa olevaa tytäryhtiötä yhdisteltäessä konserniin syntyy usein kurssieroja. Muuntoero syntyy, kun tytäryhtiö yhdistetään konserniin hankintahetken oman pääoman mukaan ja hankinta-ajankohdan jälkeen tälle kumuloituu muuntoeroa. Muuntoero kirjataan konsernin omaan pääomaan. (Honkamäki ym. 2022, 112-113)

Tytäryhtiöiden yhdistelemisestä syntyy myös kurssiero, mikäli tuloslaskelman ja taseen kurssit eroavat toisistaan. Sisäisten erien eliminoinnista voi syntyä kurssiero, mikäli emoyhtiö ja tytäryhtiö eivät ole käyttäneet samaa kurssia. Tällaista kurssiero ei erikseen eliminoida ja se saa jäädä vaikuttamaan konsernin tuloslaskelmaan. (Honkamäki ym, 2022, 112-113)

2.4 Konsernilaskennan toteutus

Työvaiheet kannattaa jakaa osakokonaisuuksiin, koska tämä helpottaa prosessin kokonaishallintaa. Ensiksi erillisyhtiöiden luvut yhdistetään yhtenäiseen raportointiohjelmaan tili- tai tiliryhmätarkkuudella. Konserniyhdistely aloitetaan aina erillisyhtiöiden lukujen yhteenlaskulla. Laadinnan edetessä on hyvä jatkuvasti tehdä täsmäytyksiä. Keskeisin osa täsmäytyksistä on konsernin oman pääoman jatkuvuus. Tämä antaa varmuuden siitä, että konsernin rakennejärjestelyt ovat kirjattu oikein. (Vesterinen, 2021)

Kun konserniin ostetaan uusi yritys, liitetään tämä konserniin hankintamenolaskelman avulla. Tästä syntyy joko konserniliikearvoa tai konsernireserviä sen perusteella ovatko hankintahetkellä tytäryhtiön omaisuuserät olleet hankintahintaa pienemmät tai mahdollisesti yliarvostetut. Konserniliikearvo syntyy, kun erät ovat olleet pienemmät taseessa ja konsernireservi vastaavasti, kun erät ovat olleet yliarvostettuja taseessa

suhteessa kauppahintaan. (Kirjanpitolautakunta, 2017, 21-23) Liikearvo saadaan aktivoida ja poistaa suunnitelman mukaisena vaikutusaikana. (KPL 5:9 §). Reservi saadaan merkitä tuotoksi konsernituloslaskelmaan, kun sitä vastaava meno kirjataan kuluksi tytäryhtiön tuloslaskelmaan. (KPL 6:8 §)

Ulkomaisia tytäryhtiöitä yhdisteltäessä tulee ensin muuntaa tuloslaskelma ja tase konsernin kanssa yhdenmukaisiksi ja eri valuutassa olevat kirjata Suomen rahan määräisiksi. (Hiidenmaa, 2010). Tase-erien yhdistelemiseksi konserniin käytetään tilinpäätöspäivän kurssia ja tuloslaskelmaerien osalta käytetään tilikauden keskikurssia. Näin saadaan yhdisteltyä tytäryhtiö konserniin Suomen rahan määrässä. (Kirjanpilolaki, 1997, 6:6 §)

Kun erillisyhtiöiden luvut ovat yhdistelty, aletaan tehdä eliminointeja. Tuloslaskelman osalta eliminoidaan konsernin sisäiset tuotot ja kulut, konsernin sisäinen voitonjako ja erotetaan vähemmistöosuus tuloksesta. Taseesta eliminoidaan sisäiset katteet, sisäinen omistus, sisäiset saamiset ja velat, sekä vähemmistöosuus erotetaan omasta pääomasta. (Tomperi, 2019, 178-179)

Kun konsernissa olevat erillisyhtiöt tekevät liiketapahtumia keskenään, syntyy näistä konsernin sisäistä liikevaihtoa ja kuluja, sekä taseeseen saamista ja velkaa. Nämä tapahtumat eliminoidaan pois tuloslaskelmalta ja taseelta. Myös hyödykkeiden kaupasta syntyneet konsernin sisäiset myyntitappiot tulee eliminoida. Lisäksi konserniyritysten toisilleen jakamat voitonjaot eli osingot vähennetään tuloslaskelman tuotoista ja lisätään taseen edellisten tilikausien voittoon (tappioon). (Kirjanpitolautakunta, 2017, 16-17)

Usein konserniyritys lisää myytävän hyödykkeen myyntihintaan katetta. Jos ostava konserniyritys ei ole myynyt tuotetta tilinpäätöspäivään mennessä pois, on ostavan konserniyrityksen varastossa sisäistä katetta. Nämä sisäiset katteet eliminoidaan pois konsernitilinpäätöstä laatiessa. (Tomperi, 2019, 181). Myös konserniyritysten välisistä sisäisistä pysyvien vastaavien kaupoista on eliminoitava kate. (Tomperi, 2019, 183)

Kirjanpidollisen ja verotettavan tuloksen jaksotuseroista syntyy laskennallisia veroja, jotka saadaan varovaisuutta noudattaen merkitä omiksi erikseen

tuloslaskelmaan ja taseeseen. Vaikka näitä ei kirjattaisi, tulevat nämä silti ilmoitettavaksi liitetietoihin, mikäli ovat olennaisia. Konsernissa nämä ovat esitettävä omana eränään vaihtuvissa vastaavissa ja vieraassa pääomassa laskennallisena verovelkana. (Honkamäki yms., 2022, 140) Laskennallista verovelkaa syntyy esimerkiksi poistoeron eliminoimisesta konsernissa, jolloin kertynyt poistoero eliminoidaan konsernitaseessa jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Tuloslaskelmalla esitettävä poistoero eliminoidaan jaettuna laskennalliseen verovelkaan ja tilikauden tulokseen. (Tomperi, 2019, 186)

Sisäiset omistukset eli tytäryhtiöiden osakkeiden omistukset eliminoidaan pois konsernin taseesta. (Blomqvist-Erhama ym., 2018, 50). Vähemmistöosuus tulee konsernissa eliminoitavaksi, mikäli tytäryritys ei ole kokonaan konserniin kuuluvan erillisyhtiön omistuksessa. Tämän laskennan pohjana käytetään osakeomistusmäärää, eli jos yhtiö omistaa yrityksen osakkeista 70 %, on 30 %:n vähemmistöosuus laskettava pois konsernista. Vähemmistöosuus on huomioitava yhdisteltävän erillisyhtiön tilikauden tuloksessa ja omassa pääomassa. Vähemmistön osuus kirjataan tuloslaskelman ja taseen vähemmistöosuudet -tileille. Tässä on myös huomioitava poistoerot ja muut veroperusteiset varaukset, joita saadaan esittää vain yhtiön omistusta vastaavan osuuden verran. (Blomqvist-Erhama ym., 2018, 52-54)

3 Digitaalinen taloushallinto

Digitaalinen taloushallinto usein sekoitetaan termin sähköinen taloushallinto kanssa. Yleisessä keskustelussa näiden merkitys on kuitenkin yleensä sama asia, vaikka näille on olemassa selkeä määritelmäero. (Lahti, Salminen, 2014, 15). Taloushallinto määritellään digitaaliseksi, kun kaikki tietovirrat ja käsittelyvaiheet ovat automatisoitu ja käsittely tapahtuu digitaalisessa muodossa. Kaikki vaiheet tapahtuvat mahdollisimman automaattisesti ja ilman paperia. (Lahti, Salminen, 2014, 24). Sähköisessä taloushallinnossa on mahdollisuus vastaanottaa paperia, mikä muutetaan digitaaliseen muotoon.

3.1 Kirjanpidon järjestelmätoimittajat

Konsernin erillisyhtiöiden kirjanpidon laatimista varten tarvitaan kirjanpidon järjestelmätoimittaja. Taloushallinnon järjestelmiä löytyy erillisjärjestelminä sekä kokonaisvaltaisina ERP-järjestelminä eli toiminnanohjausjärjestelminä. Jokaisella yrityksellä on omat tarpeensa sopivan järjestelmän valintaan, mihin vaikuttaa usein esimerkiksi yrityksen toimiala tai globaalit vaatimukset. (Lahti, Salminen, 2014, 36). Tämän alaotsikon alla on vertailtuna kirjanpito-ohjelmia perustuen Taloushallintoliiton teettämiin kyselyihin tilitoimistojen kirjanpito-ohjelmistoista vuosina 2019 ja 2021.

Taloushallintoliiton vuonna 2019 teettämään kyselyyn osallistui 2 066 tilitoimistoalan ammattilaista ympäri Suomea. Kyselyssä oli valittuna 15 ohjelmistoa yhteistyöjäsenyyden myötä; Asteri, Balanssi Briox, Emce, Fennoa, Heeros, Lemonsoft, Maestro, Netbaron, Netvisor, Oscar, Procountor, Sonet, Tikon ja Visma Fivaldi. (Lyytinen, 2020). Vuonna 2021 tutkimukseen osallistui 2 151 ammattilaista ja kyselyyn oli valittu mukaan samat ohjelmistot kuin vuonna 2019. (Fredman, Lyytinen, 2021)

Kyselyn mukaan vuonna 2019 tilitoimistoissa käytettiin eniten kirjanpito-ohjelmistoina Netvisor, Procountor, Tikonia ja Visma Fivaldia. (Lyytinen, 2020). Vuonna 2021 Tikon-tilitoimistoja oli siirtynyt muiden ohjelmistojen

asiakkaiksi ja tämä näkyy myös kyselyn tuloksissa. Käytetyimmät ohjelmistot vuonna 2021 olivat Netvisor, Procountor ja Visma Fivaldi, joista Procountor oli kasvattanut suosiotaan kahdeksalla prosenttiyksiköllä. (Kuvio 1.) Suosiota oli kasvattanut myös Fennoa ja Asterin käyttökin oli noussut. (Fredman, Lyytinen, 2021)

Kyselyyn vastanneista puolet käytti yhtä ohjelmaa, jotka olivat valittuna mukaan kyselyyn ja 30 prosenttia käytti kahta näistä. Loput käyttivät kolmea tai useampaa. (Fredman, Lyytinen, 2021).

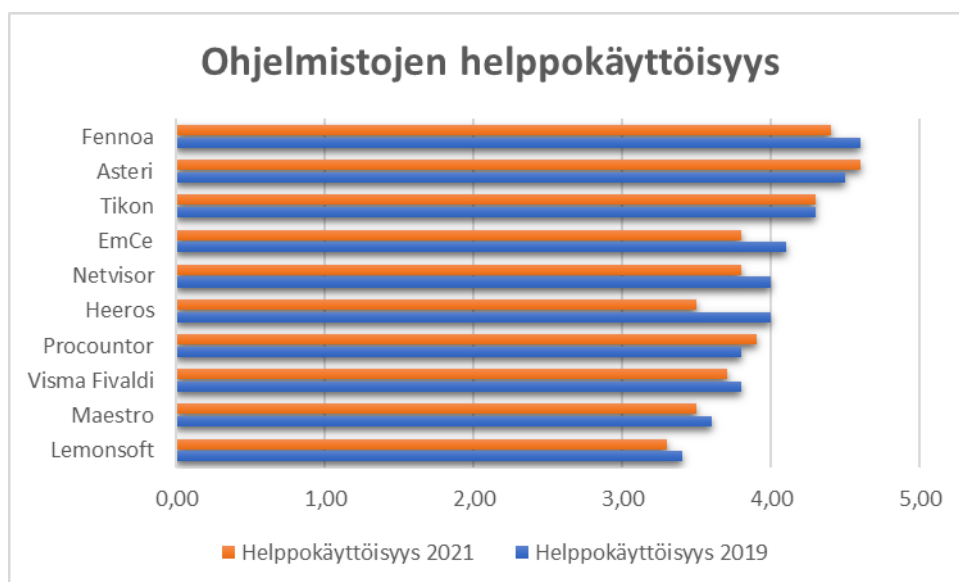
Kuvio 1. Käytetyimmät ohjelmistot

Kuviosta 1 käy lisäksi ilmi, että vuosina 2019 ja 2021 selkeästi käytetyimmät ohjelmistot ovat olleet Netvisor, Procountor ja Visma Fivaldi. Tikonin vuoden 2021 käyttöprosentti on huomattavasti laskenut, koska Tikonin tuki ja ylläpito ilmoitettiin päättyväksi 30.6.2022. Tämä on osaltansa vaikuttanut myös muiden ohjelmien käyttöprosentin nousuun, kun tilitoimistot ovat joutuneet vaihtamaan ohjelmistoa.

Taloushallintoliitto kysyi molempina vuosina muun muassa tyytyväisyydestä tarjottuihin ohjelmistoihin, ohjelmistojen helppokäyttöisyydestä ja tehokkuudesta, yhteiskäytöstä asiakkaan kanssa ja asiakastarpeeseen

perustuvasta raporttien saatavuudesta. Koska Balanssin, Brioxin, Netbaronin, Oscarin ja Sonetin osalta vastaajamäärät olivat pieniä Taloushallintoliiton kyselyssä, ei näitä ohjelmistoja käytetä tämän opinnäytetyön myöhemmässä vertailussa mukana.

Tutkimuksessa mukana olleita kirjanpito-ohjelmia on arvostettu niiden helppokäyttöisyyden vuoksi. Ohjelmistoja on mappiasiakkaille, sekä sähköiseen taloushallintoon ja niiden eri käyttötarpeiden vuoksi yksiselitteinen määrittäminen helppoudesta ei ole mahdollista. Myös halu oppia saattaa vaikuttaa kokemukseen, jolloin jo pidempään käytössä olleet ohjelmat koetaan helpommiksi. (Lyytinen, 2020) Kyselyn perusteella vuosina 2019 ja 2021 helppokäyttöisimmiksi ohjelmiksi koettiin Fennoa, Asteri ja Tikon. (Kuvio 2.)

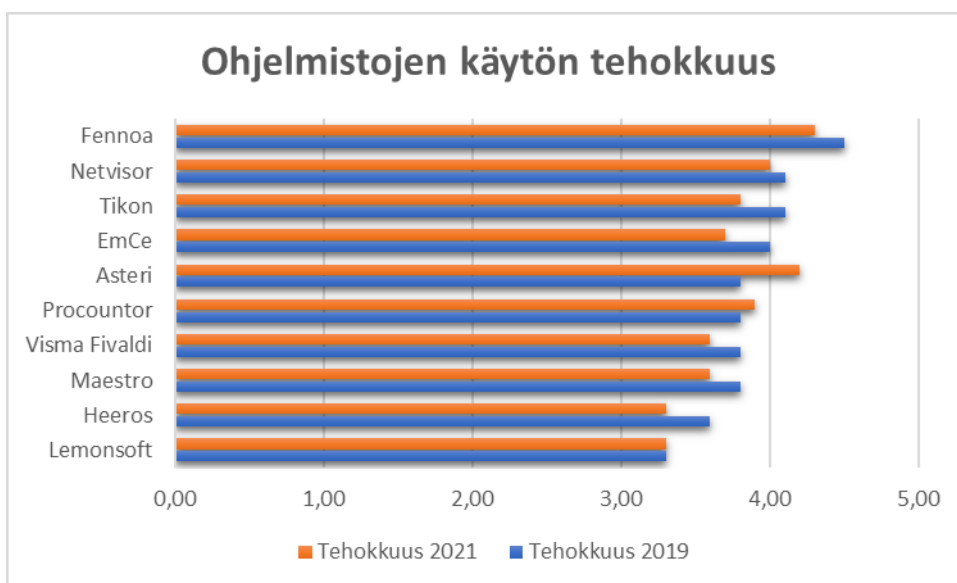

Kuvio 2. Ohjelmistojen helppokäyttöisyys

Kuviosta 2 ilmenee lisäksi, että helppokäyttöiseksi todetun Fennoan kokemus helppokäyttöisyydestä on laskenut vuonna 2021. Tämä on havaittavissa myös muiden ohjelmien osalta, paitsi Procountorin ja Asterin osalta on pientä nousua. Tikonin helppokäyttöisyys on koettu pysyvän samalla tasolla. Tosin Tikonin jäädessä pois markkinoilta, ovat muut ohjelmistot saaneet uusia käyttäjiä ja uusi käyttäjä ei välttämättä koe uutta ohjelmaa heti helppokäyttöiseksi. Tämä on osaltansa saattanut vaikuttaa prosenttien laskemiseen vuonna 2021.

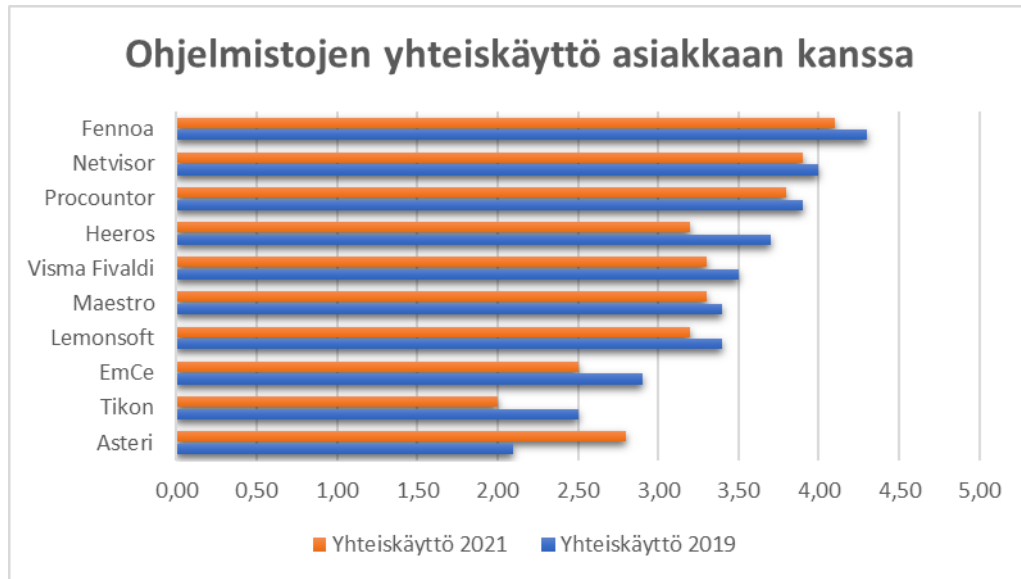
Työskentelyn tehokkuutta katsottiin kolmella tasolla, jotka määriteltiin ohjelman tarjoamien ominaisuuksien käytöllä täysimääräisesti, ohjelmia käytetään tilanteisiin, joihin se on suunniteltu, sekä ohjelmisto on aidosti tehokas. Tässäkin on kyse vastaajan subjektiivisesta kokemuksesta ja käytännössä tehokkuus muodostuu ergonomian lisäksi kokonaisprosessista. (Fredman, Lyytinen, 2021)

Kyselyn mukaan tehokkaimmaksi (Kuvio 3.) ja yhteiskäyttöisimmäksi (Kuvio 4.) yhdessä asiakkaan kanssa koettiin sähköisen taloushallinnon ohjelmat Fennoa ja Netvisor, jotka toimivat pilvipalveluna.

Kuvio 3. Ohjelmistojen käytön tehokkuus

Kuviosta 3 ilmenee lisäksi, että Asteri ja Procountor molemmat koettiin vuonna 2021 tehokkaammaksi kuin vuoden 2019 kyselyssä. Useamman ohjelman osalta käytön tehokkuus on kuitenkin koettu heikommaksi vuonna 2021 kuin vuonna 2019. Tämä voi osaltaan selittyä sillä, että ohjelmistoille on tullut uusia käyttäjiä Tikonin ilmoitettua tukensa loppumisesta.

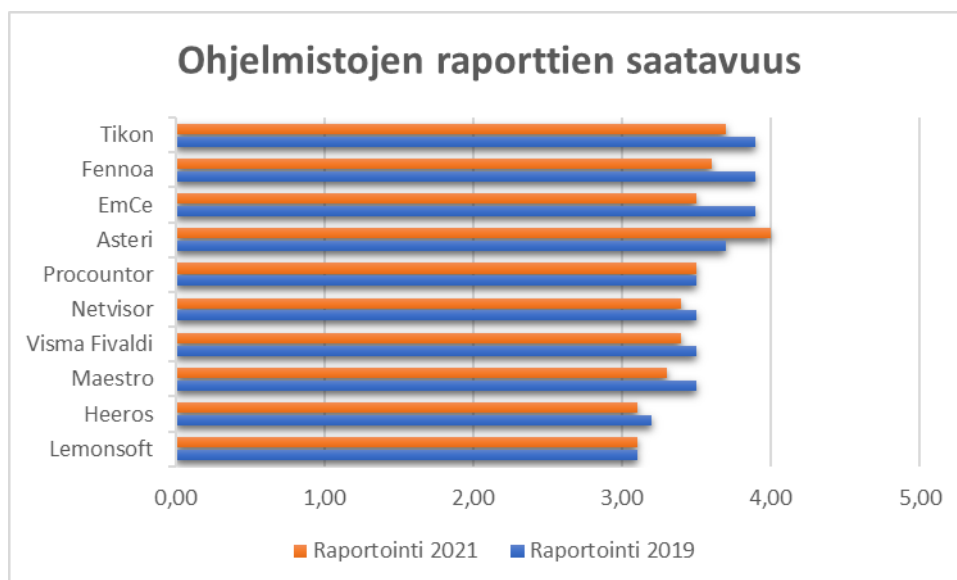

Kuvio 4. Ohjelmistojen yhteiskäyttö asiakkaan kanssa

Kuviosta 4 voidaan havaita myös, että yhteiskäytettävyys asiakkaiden kanssa on laskenut kaikkien muiden ohjelmien paitsi Asterin osalta. Asteria käytetään pääasiassa puolisähköisiin ja mappikirjanpitoihin edullisen hintansa vuoksi, mutta myös täysin sähköinen taloushallinto onnistuu. Yhteiskäyttöisimmät ohjelmat Fennoa, Netvisor ja Procuntor ovat kaikki pilvipohjaisesti toimivia ohjelmia, joihin myös asiakkaalla on mahdollisuus saada omat käyttäjätunnukset.

Raporttien on vastattava asiakkaan tarpeita ja usein asiakkaalle laaditaan ohjelmistojen raporttien lisäksi myös asiakastarpeen mukaan laadittuja raportteja. Erillisen raportointisovelluksen sijaan haluttiin selvittää, miten hyvin kirjanpito-ohjelmat auttavat raportoinnissa asiakkaalle. (Lyytinen, 2020)

Raporttien saatavuudessa asiakkaiden tarpeiden mukaan koettiin, että Tikon, Fennoa, EmCe ja Asteri tarjoavat näitä parhaiten. (Kuvio 5.)

Kuvio 5. Ohjelmistojen raporttien saatavuus

Kuviosta 5 käy ilmi, että kaikki muut paitsi Asteri, Lemonsoft ja Procountor ovat saaneet huonommat prosentit vuonna 2021 kuin 2019. Tähän voi osaltansa vaikuttaa myös se, että erilaisten raporttien tarve on viime vuosina kasvanut. Kuviosta voimme myös todeta, että markkinoilla kauemmin olleet ohjelmat Tikon ja Asteri tuottavat paremmin raportteja.

Asiakasraportointiin tarkoitettuja erillisiä sovelluksia, kuten graafisia raporttivälineitä, liiketoiminnan hallinnan tai tietovarasto -ohjelmistoja hyödynnetään valmisraporttien ohella. (Fredman, Lyytinen, 2021). Koska opinnäytetyö käsittelee aihetta konserniraportoimisen laadinnan näkökulmasta, on näillä asiakkailta usein tarve erilliselle raportointiohjelmalle. Seuraavassa luvussa 3.2 Konserniraportoinnin järjestelmätoimittajat on esiteltynä kaksi ohjelmistoa, joissa on mahdollista toteuttaa konserniraportointi. Näihin ohjelmiin on olemassa integraatio Taloushallintoliiton kyselyssä olleisiin seuraaviin ohjelmiin: Asteri, EmCe, Fennoa, Heeros, Lemonsoft, Maestro, Netvisor, Procountor ja Visma Fivaldi.

Integraatio mahdollistaa tiedon liikkumisen eri järjestelmien välillä. Tämän avulla voidaan keskittyä tallennustyön sijaan mahdollisten virhetilanteiden selvittämiseen ja integraatiolähteiden täsmäyttämiseen. Tämä vaatii

kirjanpitäjältä kuitenkin järjestelmäosaamista taloushallinnon osaamisen lisäksi. (Kaarlejärvi, Salminen, 2018, 43-44)

3.2 Konserniraportoinnin järjestelmätoimittajat

Viimeisen kahden vuosikymmenen aikana on tapahtunut merkittäviä muutoksia yritysten toimintaympäristöissä ja kansainvälinen kilpailu on kiristynyt myös kotimaassa. Tekninen kehitys haastaa sekä tuotantoa, että tiedonhallintaa. Suurissa yrityksissä laskentajärjestelmien integroiminen osaksi laajempia tietojärjestelmiä on yleistynyt sähköisen taloushallinnon myötä. Tämä on tuonut muutoksia talousohjaukseen. (Järvenpää yms. 2017, 12).

Päätöksenteon tueksi kaivataan yhä nopeammin ja kattavammin tietoa taloushallinnosta. Yhä useammalla yrityksellä on käytössään johdontyökaluja, joilla seurataan liiketoimintaa useasta eri ohjelmasta. Enää työ ei vaadi tekijältään manuaalista työtä työstääkseen raportteja johdolle. (Viitanen, 2022). Digitaalinen taloushallinto yhdistettynä integroituun taloushallintoon mahdollistaa ulkoisen ja sisäisen laskennan seurannan toimimaan tehokkaasti ja automatisoidusti. (Lahti, Salminen, 2014, 176-178)

Suurissa yrityksissä ohjelmistojen osuus voi nousta jopa yli 20 prosenttiin taloushallinnon kokonaiskustannuksista ja tulevat jopa kasvamaan tulevaisuudessa. (Lahti, Salminen, 2014, 35). Mikäli käytössä on kirjanpito-ohjelman lisäksi erillisiä ERP-ohjelmia tai BI-työkaluja (Business intelligence), niin kustannukset voivat herkästi nousta paljonkin korkeammalle. Kun käytössä on vain yksi ohjelma, jota käytetään myös kirjanpidon tekemiseen, kustannuksissa voidaan jäädä noin 15 prosenttiin. Yksi ohjelma harvemmin kuitenkaan kattaa suurien yritysten kaikkia tarpeita.

Valittaessa oikeat järjestelmät ja panostettaessa käyttöönottototeutukseen, sekä järjestelmien integroimiseen keskenään, saadaan työ tehostumaan. (Lahti, Salminen, 2014, 35). Integraatio mahdollistaa sen, että samaa tietoa ei tarvitse syöttää kahta kertaa, jolloin tiedon kulku nopeutuu. Parhaimmillaan suurin osa

kirjanpidon kirjauksista on saatavilla integraation kautta ja integraation kohteina voivat olla johdon raportointijärjestelmät. (Lahti, Salminen, 2014, 42).

Tämän alaotsikon alla on esiteltyä kaksi markkinoilla saatavilla olevaa konserniraportoimisen mahdollistavaa talousjohtamisen ohjelmaa, joista molemmista on tarjolla valmiita integraatiota suurimpaan osaan luvun 3.1 Kirjanpidon järjestelmätoimittajat alla esiteltyihin kirjanpidon ohjelmistoihin. Esiteltävät ohjelmat Talgraf Accuna Konserni ja Fuusor Konserni ovat valittu tähän työhön opinnäytetyön tekijän oman kokemuksen perusteella. Opinnäytetyön tekijällä on monien vuosien kokemus konsernikirjanpitojen laatimisesta.

Fuusor ja Talgraf Accuna ovat molemmat johdon- sekä konserniraportoimiseen soveltuvia työkaluja. Johdon raportoimisella tarkoitetaan informaatiota, jota tuotetaan päätöksenteon tueksi. Ensin on kuitenkin selvitettävä, millaista informaatiota tarvitaan päätöksentekoon. Taloushallinnosta saadaan merkittävä määrä tietoa erilaisiin päätöksentekotilanteisiin. (Järvenpää yms. 2017, 35-36)

Fuusorista ja Talgraf Accunasta on saatavilla erilaisia johdon raportoimiseen soveltuvia ominaisuuksia ja yksi näistä on BI-työkalu.

BI-työkalu

BI eli Business Intelligence on tiedon johtamisen työkalu. Näillä ohjelmilla voidaan toteuttaa erilaisia raportteja esimerkiksi myynnin, talouden tai tuotannon tueksi. Aiemmin ja vielä tänä päivänäkin dataa on pyritty muokkaamaan kirjanpitojärjestelmien tuottamien valmiiden raporttien pohjalta haluttuun muotoon Excelissä. Teknologian kehittymisen myötä raportointityökalut eivät kuitenkaan vaadi enää suuria investointeja ja näillä voidaan muokata dataa haluttuun muotoon. (Kapanen, 2019)

BI-työkalussa saadaan järjestelmien tuottama data selkeästi pienempää tilaan, kuin Excelissä laadittaessa. (Kapanen, 2019). Liiketoimintaa on myös mahdollista seurata useammasta näkökulmasta ilman erikseen laadittuja PowerPoint-raportteja, joiden laatiminen tapahtuu manuaalisesti. (Viitanen,

2022). Tietoja voidaan päivittää BI-työkaluun integraation avulla vaivattomasti monta kertaa päivässä. Raportteja voidaan jakaa selainpohjaisesti ja ohjelman ominaisuuksien näkyvyyttä voidaan rajata käyttäjäkohtaisesti. Esimerkiksi niin, että myyjä näkee vain omat myyntinsä ja vastaavasti myyntipäällikkö näkee kaikkien alaistensa myynnin. (Kapanen, 2019)

Fuusorista ja Talgraf Accunasta on molemmista saatavilla monipuolisesti erilaisia johtamisen työkalun ominaisuuksia. Taulukon ominaisuusvertailussa olevat ominaisuudet ovat ilmoitettu Fuusorin ja Talgraf Accunan omilla sivuillaan internetissä. (Taulukko 1.)

Ominaisuudet	Fuusor	Talgraf Accuna
Täysin pilvipohjainen	X	
Konserniraportointi	X	X
Budjetointi	X	X
Ennustaminen	X	X
Simulointi	X	X
Räätälöidyt raportit	X	X
Kustannuspaikat	X	X
Toimii mobiilissa	X	X
Ilmainen asiakastuki		X

Taulukko 1. Fuusorin ja Talgraf Accunan ominaisuudet

Taulukosta 1 lisäksi havaitaan, että vain täysin pilvipohjaisesti toimii Fuusor. Talgraf Accuna ei mainitse sivuillaan pilvipohjaista käyttöominaisuutta. Talgraf Accuna kertoo, että heillä on ilmainen asiakastuki olemassa. Vastaavasti Fuusor ei tällaista mainitse sivuillaan.

Talgraf Accuna Konserni

Talgraf Oy on vuonna 1992 perustettu suomalainen perheyrittäjä, joka tarjoaa markkinoille Accuna -nimisen liiketoiminnan ja talouden johtamisen ohjelmiston. Se tarjoaa selkeät ja vaivattomat liiketoiminnan suunnittelun, seurannan ja ennustamisen työkalut. Accuna Konserni tarjoaa automatisoidun konserniraportoimisen työkalun. Työkalu huomioi eri tilikartat, kaudet ja valuutat automaattisesti. Lisäksi työkalulla voidaan määrittellä omistusosuuksia ja niiden vaikutusaikoja, sekä muokata konsernirakennetta. Accuna Konserni hoitaa sisäiset eliminoinnit automaattisesti, mikäli käytössä ovat sisäiset tilit tai konsernikoodit. Tietoa pystytään hakemaan ja kokoamaan eri kirjanpito-ohjelmista, jolloin Accuna Konserni koostaa kirjaukset automaattisesti konserniraportointiin. Järjestelmä kertoo, ovatko kirjaukset tehty oikein ja tarvittaessa konsernivientejä voidaan vielä korjata tai syöttää käsin järjestelmään. (Talgraf Oy, 2022). Ohjelmasta on olemassa kattavasti integraatioita noin 90 eri ohjelmaan.

Fuusor Konserni

Fuusor on toimialariippumaton ja kaikenkokoisille yrityksille suunniteltu liiketoiminnan ja talouden johtamisen sekä budjetoinnin työkalu, joka toimii pilvipalveluna. Fuusor Konserni auttaa automatisoimaan konsernilaskennan ja -raportoimisen prosesseja. Työkalulla on mahdollista tuottaa konsernilakanat ja sisäiset laskennat. Lisäksi se huomioi eri valuutat automaattisesti ja muuttaa ne konsernin omaksi valuutaksi. Eliminointisäännöillä on mahdollista eliminoida halutut tilit tai tilivälit, tai voidaan valita eliminoinnit dimensio-ohjauksen avulla. Työkalu on helposti muokattavissa ja visualisoitavissa tarpeiden mukaan. (Fuusor Oy, 2022). Ohjelmasta on olemassa kattavasti integraatioita noin 70 eri ohjelmaan.

Talgraf Accunasta ja Fuusorista löytyy integraatioita Taloushallintoliiton kyselyssä mukana olleisiin kirjanpito-ohjelmiin. Integraatioista he ovat kertoneet omilla sivuillaan internetissä. (Taulukko 2.)

Ohjelma	Fuusor	Talgraf Accuna
Asteri	X	X
EmCe		X
Fennoa	X	X
Heeros	X	X
Lemonsoft	X	X
Maestro		X
Netvisor	X	X
Procountor	X	X
Tikon	X	X
Visma Fivaldi	X	X

Taulukko 2. Integraatiot Taloushallintoliiton kyselyn ohjelmistoihin

Taulukosta 2. voimme havaita, että vain Talgraf Accunasta on olemassa integraatiot kaikkiin ohjelmistoihin. Fuusorista ei ole saatavilla integraatioita EmCeen eikä Maestron.

3.3 Teknisen toteutuksen hyödyt digitaalisessa taloushallinnossa

Automaation ansiosta pystytään vapauttamaan aikaa ja prosessit pystytään suunnittelemaan tarkoituksenmukaisiksi. Älykkään taloushallinnon ansiosta töiden organisointi voidaan suunnitella joustavasti automaation ja ihmistyön väliltä. Järjestelmillä voidaan korvata rutiininomaiset tehtävät ja näin ollen vapauttamaan aikaa kirjanpitäjiltä. Myös virheiden määrä pienenee, kun järjestelmät hoitavat suurimman osan työvaiheista. Tätä tukee mm. teknologian nopea kehittyminen taloushallinnon alalla. Ei puhuta enää vain automaatiosta, vaan myös tekoälystä ja ohjelmistorobotiikasta. Näiden avulla pystytään tukemaan taloushallinnossa älykkyyttä vaativissa tehtävissä. (Kaarlejärvi, Salminen, 2018, 16-17)

Konsernilaadintaa on hyvä tehdä aktiivisesti koko tilikauden ajan. Sisäisiä eriä eli konsernin välisiä myyntejä ja ostoja, sekä velkoja ja saamisia voidaan seurata kirjanpidossa omilla tileillään tai vaihtoehtoisesti hyödyntää dimensioita. Sähköiset kirjanpito-ohjelmat osaavat automaation tai tekoälyn puolesta tunnistaa konsernikirjauksen ja tiliöidä sen automaattisesti konsernitilille tai asettaa dimension, millä konsernitapahtuma tunnistetaan. Näitä tiliöintisääntöjä on mahdollista luoda suoraan ohjelmaan.

Täsmäyttämisen tärkeyttä ei voi liiakseen korostaa ja perustäsmäyttämistä onkin hyvä tehdä aktiivisesti koko tilikauden ajan. Näitä ovat sisäisten erien täsmäytys, oman pääoman ja konserniliikearvon jatkuvuus, poistot, sekä vähemmistö- ja osakkuusyhtiöosuuksien täsmäytyslaskelmat. Nämä ovat laadukkaan konsernitilinpäätöksen edellytyksiä. (Vesterinen, 2021)

Kun kirjanpidossa ovat sisäiset erät kuukausitasolla tunnistettavissa, voidaan suoraan kirjanpito-ohjelmasta ajaa kuukausittain luvut erilliseen raportointiohjelmaan. Tässä opinnäytetyössä esitellyt ohjelmat Fuusor Konserni ja Talgraf Accuna Konserni osaavat itse tunnistaa, mitkä ovat sisäisiä eriä ja eliminoivat ne pois konsernilaskennasta. Ohjelmat osaavat myös tehdä täsmäytyksen ja näyttävät ovatko eliminoinnit sisäisten erien osalta menneet oikein, eli ovatko sisäiset erät nolla eliminointien jälkeen.

Ohjelmiin on mahdollisuus luoda valmiit pohjat hankintamenolaskelmille ja konserniliikearvon poistoille, sekä sisäisille omistuksille. Jolloin näitä eliminointeja ei tarvitse tehdä joka vuosi uudestaan, vaan ovat ohjelmassa valmiiksi. Lisäksi ohjelmaan voi syöttää itse käsin konsernikirjauksia esimerkiksi sellaisen erillisyhtiön osalta, jota ei ole pystytty suoran integraation kautta yhdistelemään konserniin.

Yhdisteltäessä ulkomaista tytäryhtiöitä, osaa Talgraf Accuna ja Fuusor tehdä automaattisesti tilikartan muutokset vastaamaan konsernin kanssa yhtenevää tuloslaskelma- ja tasekaavaa. Ohjelmat laskevat myös kurssierot automaattisesti taseelle tilinpäätöspäivän kurssin mukaan ja tuloslaskelmalle tilikauden keskikurssin mukaan, sekä kirjaa muuntoerot omaan pääomaan.

Tämä automatisoitu konsernilaskenta helpottaa kirjanpitäjän täsmäytystyötä konsernilaadinnassa, sekä nopeuttaa konserniraporttien saatavuutta. Parhain hyöty ohjelmista saadaan, kun konsernin kaikkien yhtiöiden kirjanpito laaditaan yhteneväisessä raportointiaikataulussa ja ohjelmissa, jotka mahdollistavat integraation. Automatisointi ei kuitenkaan poista sitä, etteikö kirjanpitäjän tulisi osata konsernilaskentaan liittyviä periaatteita ja velvollisuuksia, sekä tunnettava alaa säätelevää lakia. Useimmiten kirjanpitäjä joutuu itse tekemään kaikki tiliohjelmoinnit ja kirjauspohjat ohjelmaan, sekä varmistamaan näiden oikein toimivuuden.

4 Yhteenveto

Kevät on kirjanpitäjän kiireisintä aikaa ja monelle myös konsernitilinpäätökset ovat tällöin ajankohtaisia. Kun prosessit ovat kokonaisvaltaisesti kunnossa, voidaan tehostaa työtä ja laatua. Konsernitilinpäätöstä voidaan kutsua laadukkaaksi, kun se täyttää kirjanpitolain 6:7.1§ kohdan, eli konsernin tulos ja taloudellinen asema esitetään siten kuin kyseessä olisi yksi kirjanpitovelvollinen. (Vesterinen, 2021)

On tärkeää aloittaa suunnittelu jo ajoissa ja ensimmäiseksi tarkistaa konsernirakenteet. Tämän jälkeen voidaan aloittaa keskinäisten liiketapahtumien eliminointi. (Vesterinen, 2021). Suunnittelua on hyvä tehdä pitkin tilikautta ja konsernien väliset liiketapahtumat kannattaa täsmäyttää kuukausittain. Täsmäyttämässä voidaan hyödyntää digitaalisen taloushallinnon tuomia etuja, jolloin keskinäiset liiketapahtumat voidaan tunnistaa automaation tai tekoälyn puolesta. Tämä vapauttaa aikaa kirjanpitäjältä varsinaisessa tilinpäätöskiireessä.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää tekijän omaan useamman vuoden kokemukseen perustuen, miten konsernitilinpäätöksen laadintaa voidaan helpottaa hyödyntämällä digitaalisen taloushallinnon hyötyjä. Lisäksi haluttiin tuoda esille kaksi markkinoilla olevaa erillistä konserniraportoimisen mahdollistavaa ohjelmaa, joiden ominaisuuksiin tekijä on tutustunut oman työnsä kautta.

Opinnäytetyössä kirjanpito-ohjelmistoja päädyttiin esittelemään pohjautuen Taloushallintoliiton teettämiin kyselyihin tilitoimistoammattilaisille. Kyselyssä selvitettiin ohjelmistojen helppokäyttöisyyttä, saatavilla olevia raportteja, yhteiskäyttöä asiakkaan kanssa, sekä työskentelyn tehokkuutta. Saaduissa tuloksissa voidaan havaita, että Tikonin käyttöprosentti on selkeästi laskenut, sillä kyseisen ohjelmiston tuki ja ylläpito on päätetty 30.6.2022. Ohjelmisto antoi tästä tilitoimistoille jo hyvissä ajoin tiedon ja uusia ohjelmistoja on päädytty ottamaan käyttöön. Kaikkiaan kyselyssä mukana olleita ohjelmistoja pidettiin helppokäyttöisinä, mutta vuonna 2021 prosentit olivat kuitenkin useamman

ohjelmiston osalta pudonneet. Tämä voi selittyä sillä, että ohjelmistot ovat saaneet Tikonin pois jäädessä uusia käyttäjiä ja käyttöä ei ole heti alkuun koettu helppokäyttöiseksi.

Ohjelmistojen käytön tehokkuutta katsottiin kolmella tasolla; ohjelman tarjoamien ominaisuuksien käytöllä täysimääräisesti, ohjelmien käyttöä niihin suunniteltuihin tilanteisiin, sekä onko ohjelmisto aidosti tehokas. Vastaajan subjektiivinen kokemus ja käytännön tehokkuus muodostuu ergonomian lisäksi kokonaisprosessista. (Fredman, Lyytinen, 2021). Usean ohjelmiston osalta kokemus käytön tehokkuudesta oli laskenut vuonna 2021 ja osaltaan tämäkin voi selittyä sillä, että uudet käyttäjät eivät ole kokeneet käyttöä heti tehokkaaksi.

Yhteiskäyttöisimmiksi yhdessä asiakkaan kanssa koettiin pilvipalvelupohjaisina toimivat ohjelmistot, joihin asiakkaan on mahdollista saada omat tunnukset. Raporttien osalta koettiin, että pidempään markkinoilla olleet ohjelmistot tuottivat muita paremmin raportteja.

Viimeisten vuosikymmenten aikana kansainvälistyminen on kasvanut kotimaassa ja tekninen kehitys on alkanut haastaa sekä tuotantoa, että tiedonhallintaa. Suurissa yrityksissä laskentajärjestelmien integroiminen osaksi laajempia tietojärjestelmiä on yleistynyt, ja tämä on tuonut muutoksia talousohjaukseen. (Järvenpää yms. 2017, 12). Siksi myös tarve erillisille raportointiohjelmille on kasvanut, eikä pelkästään johdon raportoimisen osalta vaan myös koko konsernin raportoimisen osalta.

Talgraf Accuna ja Fuusor mahdollistavat konsernin koostamisen ohjelmassa automatisoidusti ja tuottavat konserniraportteja suoraan johdolle. Ohjelmistoihin on mahdollista tuoda integraation avulla suoraan kirjanpito-ohjelmista erillisyhtiöiden luvut ja ohjelma automatisoidusti eliminoi konsernien väliset sisäiset erät. Ohjelmien käyttöönotto vaatii kuitenkin kirjanpitäjältä ohjelmiston käyttöosaamista, sillä ohjelmistoihin tulee itse rakentaa tarvittavat automatisoidut viennit. Automatisointi ei kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että kirjanpitäjän on osattava konsernilaskentaan liittyviä periaatteita ja velvollisuuksia, sekä tunnettava alan lakisäädöksiä.

Lähteet

Blomqvist-Erhama, A., Eerola, T., Halonen, T., Hautala, J., Kaskimies, K., Samdberg, J. 2018, *Konsernitilinpäätöksen laadinta käytännönläheisesti*, E-kirja, Helsingin Kamari Oy, <https://kauppakamaritieto-fi.ezproxy.turkuamk.fi/ammattikirjasto/teos/konsernitilinpäätöksen-laadinta-2018>, [2022,25.8.].

Fredman, J., Lyytinen, E., 2021, Marras 23, *Tilitoimistojen kirjanpito-ohjelmistot rankattu jälleen!*. <https://tilisanomat.fi/teknologia/tilitoimistojen-kirjanpito-ohjelmistot-rankattu-jalleen> [2022,10,29]

Fuusor Oy, 2022, <https://www.fuusor.fi/fuusor-konserni/> [2022,9,10]

Honkamäki, T., Reponen, M., Mäkelä, L. & Pohjonen, S. 2022, *Konsernitilinpäätöksen laadinta*, Alma Talent Oy.

Hiidenmaa, S., 2010, *Konsernissa ulkomainen tytäryhtiö Haaste konsernitilinpäätöksenyhdistelyssä*, <https://tilisanomat.fi/kirjanpito-ja-verotus/konsernissa-ulkomainen-tytaryhtio-haaste-konsernitilinpäätöksenyhdistelyssa> [2020,13,11]

Järvenpää, M., Länsiluoto, A., Partanen, V., Pellinen, J., 2017, *Talousohjaus ja kustannuslaskenta*, Sanoma Pro Oy.

Kaarlejärvi, S. & Salminen, T. 2018, *Älykäs taloushallinto – Automaation aika*, Alma Talent Oy.

Kapanen, J., 2019, *BI-työkaluilla selkeyttä raportointiin*, <https://greenstep.fi/artikkelit/bi-tyokaluilla-selkeytta-raportointiin> [2022,12,3]

Kirjanpitolaki 1997, *Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336*.

Kirjanpitolautakunta 2017, *Kirjanpitolautakunnan yleisohje konsernitilinpäätöksen laatimisesta 28.3.2017*.

Lahti, S., Salminen, T. 2014, *Digitaalinen taloushallinto*, Alma Talent Oy.

Leppiniemi, J., 2019, *Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus ja IFRS-vaatimusten huomioonottaminen*, <https://tilisanomat.fi/ifrs/konsernitilinpäätöksen-laatimisvelvollisuus> [2022,13,11]

Lyytinen, E. 2020, Maalis 27, *Tilitoimistoalalla on valinnanvaraa hyvistä ohjelmistoista*. <https://tilitoimistossa.taloushallintoliitto.fi/teknologia-ja-ohjelmistot/tilitoimistoalalla-on-valinnanvaraa-hyvista-ohjelmistoista> [2022,10,29]

Moilanen, J., Niinioja, M., Seppänen, M., Honkanen, M. 2018, *API-talous 101*, Alma Talent Oy

Talgraf Oy, 2022, <https://www.talgraf.fi/accuna-bi/konserni/> [2022,9,10]

Tomperi, S. 2019, *Kehittyvä kirjanpito*, Edita Publishing Oy

Vesterinen, J. 2021, Maalis 9, *Konsernitilin päätöksen laadukas toteuttaminen*. <https://tilisanomat.fi/kirjanpito/konsernitilinpaatoksen-laadukas-toteuttaminen> [2022,16.9.].

Viitanen, M., 2022, Loka, 7, *Data-analytiikka taloushallinnon kehityksen tukena*. <https://tilisanomat.fi/talousohjaus/data-analytiikka-taloushallinnon-kehityksen-tukena> [2022,20,11]